

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.
Ide intézendők az előfizetések legzélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk'stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:

Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**
Negyedévre **3 korona.**

~ Húsvét reggelén. ~

Szentelt kalács az asztalon
S piros tojás a kis fiuknak,
A szent képek fön a falon
Szeliden néznek, mosolyognak.

Künn hóvirág a fák alatt,
Misére zúgnak a harangok;
Elfogja édes áhitat,
Ki hallja ezt a régi hangot.

Az ősz anyóka székiben
Tünt éveire gondol éppen,
Szegény öreg is rég pihen
A cziprusoknak hús tövében.

A ház ura is a jó anya
Templomba készül tiszta hittel.
Bölcsőben alszik a baba,
Ma csöndes ő is, nem riad föl.

Mindenhol ünnep. Áhitat,
Felém imát susogni hallok.

Künn hóvirág a fák alatt,
Misére zúgnak a harangok ...

Regény egy kötetben.
(14. közlemény.)

RÉGEN VOLT...

Irtta: Beniczkyné Bajza Lenke.

Mindnyájan örültünk volna e házasságnak, de semmisenem lett belőle, mert Lotti hallani sem akart róla és rám bizta, hogy tagadó válaszát tudassam vele...

— Nem szerette őt? Ugy helyesen tette, ha nem választá férjeül.

— Nem is erőszakolta senki. Szülőim nehéz szívvvel, de belenyugodtak, s azóta szemrehányást sem tett soha senki.

— De hát akkor miért lett mégis boldogtalan?

— Egy napon anyám névtelen levelet kapott, mely Lottinak szólt. Csunya dolgok voltak benne. Tiltott szerelem és összeköttetésről írtak a levélben, de senkisémet adott annak hitelt, míg egy napon a véletlen derített föl mindent.

— Igaz volt a levél tartalma?

— Fájdalom! Anyám szokatlan időben lépett Lotti komornája szobájába, hol leányát levélolvasással elfoglalva találta, amint az megpillantva őt, gyanusan elrejtette. De anyám kérdésre vonta, erővel vette el tőle a papirost, mely szerelmeslevél volt, aláírás, név nélkül, s a leglángolóbb vallomásokkal telve.

A boríték a komorna nevére szólt, ki a leveleket közvetítette.

— Borzasztó! — kiáltott föl megbotránkozva Margit. — De hát miért volt e titkolódzás, ki volt az, akit szeretett, s nem vallhatta be?

— Sohasem tudtuk meg. Valami méltatlan gazember lehetett. A komornát még aznap kiutasították a kastélyból, és Lottit szemmel tartották, de minden vigyázat hasztalan volt, ő egy napon eltűnt a házból... És szegény szülőim anélkül szálltak sirba, hogy valaha hírét hallották volna elveszett gyermeküknek.

— Sohasem adott életjelt, sohasem tudatta hol létét és sorsát!?

— Soha! Azért nem tudom: él-e, vagy meghalt, de az utóbbit akarom hinni, mert az megnyugtató, s úgy gondolok rá, mint halottra.

Margit halvány lett az elbeszélés alatt, s atyja látta rajta, hogy az nagyon fölizgatta idegét, azért végét akarta vetni a szomorú történetnek.

— Ez az, amit mondhatok Lottiról. De ne beszéljünk többé róla. Miért fölidézni a szomorú mulat, mi nemcsak szégyent, de sok fájdalmat is hozott ránk. Nyugodjék békében a kiszenvedett, ne nyugtalanítsuk őt sirjában, s ne említsük nevét.

De Margit nem értett egyet ezzel a kijelentéssel.

— A komornát nem kellett volna elűzni, talán tőle lehetett volna valamit megtudni, — mondá.

— Ugy emlékszem, hogy azt később visszavették, mert bebizonyította ártatlanságát. Ő csak annyit tudott,

hogy úrnője az ő neve alatt kap leveleket, kitől, honnan, azt sohasem gyanítá...

— El lehetett azt neki hinni?

— Ugy látszott, teljesen kitisztázta magát, mert egyideig itt volt még a kastélyban, s úgy emlékszem, innen ment férjhez.

— És Borbála, ki szinte harmadéve van nálunk, szinte nem tudott fölvilágosítást adni?

— Őt valószínűleg nem is kérdezték. Ő anyám komornája volt, Lottival alig érintkezett.

— Lehetetlen, hogy ő ne tudott volna valamit, — mondá tünődve Margit, s gondolatban azt tette hozzá: Majd én kikérdezem őt a multról.

— Én Lotti eltűnése után nemsokára utazni mentem, évekig jártam külföldön, s hazaérkezve, sohasem beszélünk nővéremről. Halottnak lett tekintve, s arcképe sokáig fekete fátyollal volt beborítva a kép-tárban és csak azután távolítam én el a fátyolt, midőn szülőim meghaltak, — folytatá Edelényi.

— Sohasem hallottam ily különös történetet, — mondá szomorúan a leány. — Majdnem hihetetlen.

— És mégis úgy van. Bár sohase történt volna, azt hiszem, szülőimnek megrövidítette életét, kik nem szüntek meg keseregni fölötte.

— De hát sohasem keresték, sohasem kutatták hollétét, — kérde Margit.

— Mért tettük volna! Erkölesei halottnak tekintettük, nem kívántuk visszatértét, s így gondolkozhatott ő maga is. Ha boldog lett volna, és emelt fölvel térhet vissza, bizonynyal nem tűnik el örökre. A szégyen vagy a dacz tartotta távol és jobb is volt, hogy nem okozott szülőimnek kettős és új keservet...

Margit nem felelt. Hosszasan tünődve nézett maga elé, azután másról beszéltek, de szomorú kedélyállapotban tölték az estét, mely máskor és még előtte való napon oly kellemesen, harmonikusán telt el. Lehetetlen lett volna nem gondolni a különbségre.

A következő nap kissé élénkebb lett a kastély, amennyiben hárman ültek együtt az ebédnél.

Szomori Lipót ügyvéd érkezett Tölesére, kit a gróf avégből kért magához, hogy a Hámory orvosnak adandó kisbirtok átírását végezze el és vegye a dolgot kezébe.

(Folytatjuk.)

A feltámadás ünnepe.

— Akrostikon. —

*H*átalellen zengjünk dicsőnek!

*U*jra feltámadott a természet!

*S*zép a kikelet: rüggyeznek a fák

*V*isszatértek a csicsergő fecskék,

*É*ltre keltek a kis ibolyák.

*J*éged dicsér minden, oh Istenség!

Kritsa Róza.

Húsvéti népszokások.

Benedek Elek.

A húsvét, a föltámadás ünnepe, elevenebbé a második napon, a „vizbevető hétfőn“ válik: a locsolással. A húsvétot megelőző hét a csöndes áhitat hete s nagypénteken még a kálvinista is bőjtől. Igen, a kálvinista is. Ez az egyetlen bőjtnapja van a kálvinistának, mikor z-iros ételt nem eszik. Krisztus Urunk föltámadása és a természet ébredése egyidőre esik s bár nem ritkaság, hogy „fejér“ húsvétunk van (fekete karácsony: fejér húsvét, így tartja a példaszó), lelki szemünk verőfényesnek, mosolygónak látja ezt az ünnepet. S ha fejér is a húsvét, a fiatalság nem enged a hagyományos szokásból: házról-házra járnak a leányos házakat, megöntözik a leányokat, „mert ha meg nem öntik, nem virágnak szépet“. A falusi legény nem vesz a patikában illatos vizet, jó az Istenadta kútviz is s éppenséggel nem takarékoskodnak: teli fazékkal, dézsával, vederrel öntik végig a leányzót, sőt még a kúthoz is elviszik nagy sivalkodások között, hogy alaposabban megöntözhessék. A gyermekek is kiveszik részüket húsvét örömeiből. Sorra járnak ők is a házakat, s mint karácsony ünnepén a zörgő dió, mogyoróért, most meg a piros tojásért rigmusolják végig a falut. Ezek a rigmusok is kántorok csinálmányai, de többnyire jó népies zamatuk s így megérdemlik, hogy az olvasó néhányával megismerkedjék. Ime, a húsvéti rigmusok.

Kedves bátyámuram, e ház családfője,
Kedves nénémasszony, ennek kedves nője,
Szomorú nap vala ezelőtt harmadnap:
Nagy kínok közt halt meg a legnagyobb főpap,
De már kiszabadult a halál-fogságból,
Föltámadott s kijött a gyászkoporsóból.
Egy kedves kis lánykát ide szalasztottunk,
Akinek mi mindig a nyomában voltunk.
Nyájasan akarunk mi ő véle bántani,
Ötlet egy pár tojás meg fogja váltani.
Még pedig pirosan meg légyen az festve,
Ugy a vizöntéstől meg is léssen mentve.
Elmondám.

Gyönyörű a tavasz, mosolyog az élet,
Áldásokat mutat az arany kikelet.
Föltámadt a Jézus, mondják az írások,
Vizöntő hétfőre buzognak források.
Mi is idejöttünk ifju kedvünkben,
Hogy harmatot öntsünk kedves növendékre.
Mert ha meg nem öntjük ezt a növendéket,
Nem virágnak nekünk jövődre szépet.
Áldja meg az Isten ékes virágokkal,
Nyerjen az egekből dicső koronákat.
Elmondám.

E háznak kis kertjében
Van egy rózsató,
Rózsás kertben növelje
A jó Teremtő.

Vizet öntök a tövére,
Szálljon áldás a fejére!
Az Istentől ezt kérem,
Piros tojás a bérem.

Szerencsés jó reggelt kívánok a házba,
Ó, én mint egy holló jöttem a munkába,

Láttam és találtam a szép virágszálra,
Engedelmet kérek a meglocsolásra!

Mert elértük húsvét második reggelét,
Látták locsolódni az ifjak seregét,
Mi is azt a példát akarjuk követni,
Ezt a szüzet rózsavizzel megönteni.

Természetes, hogy ezekért az ékes rigmusokért kijár a piros tojás s egy-egy fiu annyit rigmusol össze, hogy alig czipel. Egész nap nem látsz egyebet aztán, minthogy a fiuk itt is, ott is túrkölnek a piros tojással. Azaz, hogy csak a Székelyföldön „túrkölnek“, az Alföldön már koczintanak, néhol czuczliznak, Somogyban kókányolnak. Ez a túrkölés vagy koczintás pedig abból áll, hogy két fiu a markába szorítja a piros tojást, kiki a magáét, a tojásnak csak egyik hegye látszik ki s összeütik a tojás hegyét. Az, akinek a tojása ebben az összeütkezésben eltörik, a győztesnek adja a magáét. Van aztán ilyenkor kaczagás és — elpityeredés! És van hajbakapás is, ha a túrkölő felek egyikét hamisságon kapták. Mert rendszerint minden fiunak van egy pirosra festett — fatojása is, melylyel szerencsét próbál.

Mint húsvéti szokás maradt fenn szórványosan a „határjárás“, mely ősrégi szokás s nyilván csak az idők folyamán kapcsolódott össze a húsvétal, mivelhogy ez ünnep a természet ébredésének idejére esik. Jakab Ödönnek, a kitűnő költőnek köszönhetjük e nagyon érdekes és szép szokásnak az elpusztulástól való megmentését. Mástól följegyezve nem láttam e szokást, mely kétségtelenül pogánykori eredetű. A húsvéti határjárás az ő falujában, Vadasd marostordamegyei községben, egész a legutóbbi időkig megvolt, de ma már ott is kezd feledésbe menni. Megérdemli, hogy úgy amint a költő leírta, egész terjedelmében közöljem a „határjárás“ lefolyását.

A mi legényeink, — írja Jakab Ödön, — nagy sovárogra várják a húsvét közeledését. Már nagypénteken összeverődnek apróbb csoportokba s együttesen járnak a határt. Fölkeresnek minden egyes forrást, minden egyes csorgót, melyeket a késő őszi esőzések s a téli viharok részint megrongáltak, eliszapoltak, részint pedig törmelékszeméttel, giz-gazzal színültig töltöttek. És mindeniket kitisztogatják, helyreállítják a legnagyobb gonddal, hogy a következő mezei munkák idejében a szomszédok ne szükölködjének soha és sehol friss, éltető italban.

Persze, ez a komolyabb része a dolognak; az igazi varva-várt multság, ugynevezett „határjárás“ húsvét szombaljára esik.

E napon mihelyt este szürküledni kezdett: nagy kürtszóval és kurjongatással indul el pár legény az egyik faluvégről végig az utcákon. A nép mindenfelé csakhamar kigyúl a hangjukra s innen egy jókedvű legény, onnan egy fiatal házasember esatlakozik a nagyhangu menethez, mely folyvást növekszik, mint a ballagó folyó az útközben belészakadó apró patakoktól. Mire kiérnek a falunak arra a végére, amerre felé abban az esztendőben a „vetéskert“ zöldül: akkorra már egész sokalalom ember van összeverődve.

Itt pihenőt tart a gyülekezet s hozzálatnak nyomban a szervezkedéshez. Először is a szükséges állásokat töltik be, alkalmas, jóra való hivatalnokokkal. Mindenekelőtt egy írástudó papról gondoskodnak, aki a szokásos könyörgéseket fogja fölolvadni az imádságos könyvből. Ez lesz a gyülekezetben az első tekintély, szent és sérthetetlen, akaresak a király.

Azután választanak egy éneklő mestert, aki az áhitatos éneklést vezesse és az elfuvandó zsoltárok szövegét soronként előre diktálja a buzgó közönségnek. Tesznek egy embert itélőbirónak, hogy igazságos megtorlásban részesüljenek a határjárás alatt netalán előforduló apróbb kihágások. A birói ítéletek végrehajtására megtesznek egy izmos, jó kötésű legényt — csapómesternek. Ez sem utolsó hivatal, mert a keze járásától sok legénynek függ a jövőbeli testi állapota! Végül kiszemelnek egy hivatalos kürtöst és négy fölvi gyázót, akik a rendőri szolgálatot végzik. Két legényt pedig előre küldenek a vetéskert utolsó pontjára, hogy jó tüzzel várják ott a határjárókat, mikor azok éjfél tájban befejezték a barangolásukat.

Mikor aztán ilyenentépen mindeneket szépen elintézték: kötelező törvényeket szereznek, szigoru mihez tartás végett. Ezekben a törvényekben meg van

ORA PRO NOBIS.

szabva pontosan és bölcsen, hogy a határjárás alatt ki mint viselkedjék. Káromkodni tilos. Haragot, gyűlölséget egymás iránt ez időre mindenkinek el kell felejtetni s csak a szeretet hangján szabad egymáshoz szólani. Aki a másikat tegezve szólítja: bőrében jár, súlyos kihágást követ el. Az idősebb ember titulusa: „bátyámuram“; az ifjabbé: „öcsémuram“. — Menetközben duhajkodni, engedetlenkedni, léháskodni: kész veszedelem akárki fiának. Mert akit a fölvi gyázók a biró elé visznek, az ugyan személyválogatás nélkül megkapja a kifordított frontjára a maga porzióját. Egy mogyorófpálczával úgy reá olvassák a törvényt, hogy még az unokája is attól vakaródzik!

Nagy későre elindul a jól szervezett sereg, égő lámpásokkal, a vetéskert körül. Az élénk láрма és zsvajgás messzire fölveri a mezőség jámbor éjszakai csendjét. Folyvást harsány kürtöléstől, kurjongatástól,

s változtatva egy-egy áhitatos zsoltár kenetes dallamától visszhangoznak körül a magas hegyoldalak. A jövődö bö aratás édesen biztató hitétől virágos jó kedvben csordulnak ki a reménykedő szívek.

Ezen közben apró-cseprő kópéságok, furfangos eselvetések nem ritkán fordulnak elő, a szigoru törvények mellett is. Mert mindenkiben erősen fészkelődik a vágy, hogy a másikat valami uton-módon a törvényszeges bünébe keverje. Ha egyéb által nem, legalább is a tiltott „tegező“ megszólítás által, amire a szokás miatt könnyen reábotlik a nyelv. Aminek aztán rendesen az az eredménye, hogy a „csapómester“-nek ugyancsak meg kell dolgozni a ráruházott hivatalos tisztességért! Ami rendszerint általános derűtséget kelt a vig kompániában.

Közbe-közbe több helyt megállnak s a választott pap után buzgón imádkozva, kerik a vetéskertre az isteni áldást. Ezt már aztán nagyon is komolyan, majdnem az ellágyulásig áhitatosan végzi minden ember.

Később két suhanczot előre küldenek a hegytetőre, hogy a szomszéd falu birtokától elvászáló határdombokat megkezezzék. Ez a legkényesebb és leghaladatlannabb hivatal! Mert az a két suhancz, a határdombra fektetve, okvetlenül kikap. Ha meglelték a határdombot: azért kapnak ki, hogy a jövőre még inkább emlékezzenek rá; ha pedig nem találták meg, büntetésből számlálják az ítéletet rájuk. És akiket a bizalom megtisztelt ezzel a fényes hivatallal, azok a sorsukat semmi szín alatt el nem kerülik. Mivel jaj annak, a ki a határjárók törvényei alul szökéssel akarna menekülni! A dezentor ünnep másodnapján a templom előtt nyilvánosan kap ki, miután az istentiszteletet ott benn elvégezték.

A legmagasabb határhegyen meggyujtanak egy jó nagy szalmazsuppot, hogy a szomszédfaluknak is hirt adjanak a határjárásról. Ha ilyenkor idegen határjárókkal találkozhatnak össze: egymással szedben telepedik a két barátságos csapat, együttesen elénekelnek valamely húsvéti éneket s mindkét fél papja rendre egy-egy könyörgést olvas fel. A végén pedig hangos kiáltásba törnek ki mindnyájan: „Adj uram, bort, búzát, bőséget, csendességet a magyar hazában!“ Ezt az üvöltő imádságot aztán könnyűszerrel meghallhatják ott fenn is a mennyországban!

A határjárás végeztével felkeresik a két tűzcsinálót akik kötelesek a társaságot olyan tüzzel várni, mely csupa eleven szénhalmaz, láng és üszök nélkül. Ez is áldatlan hivatal! Mert az oda érkezők addig okoskodnak, addig mesterkednek, amíg valami kis hibát találnak a tűzben, s átszolgáltathatják a szerencsétlen kalefaktorokat a — csapómesternek.

Innen hazatérnek a határjárók ismét a faluba! de most már csendesen, hogy ne zavarják fel az alvók nyugalmát. Végigjárják szép rendben a falut, s ahol lány vagy ifju menyecske van, fehér barka-ágot tüznek a kapura. Ezzel illedelmesen azt akarják kipuhatolni, hogy húsvét másodnapjára virradólag hol látják őket szívesen, ha öntözni mennek, aminek neve nálunk: „hajnalozás“. Ahol a kaputól reggelre, egy vagy más okból, levették az ágot, oda a hajnalozók be nem tennek a lábukat a világ minden vagyonáért! Ők csak oda mennek, ahol szeretettel és tisztességadással vároznak rájuk.

Mely kár, hogy ez a szép, ősrégi szokás — mint annyi más — áldozatul esik a civilizációnak s meg kell elégednünk azzal, hogy följegyezzük az utókor számára.

Feltámadás napján.

Borulj le csendes, néma áhitattal,
 Megilletődve dobbanjon szíved;
 Halkan suhanó szárnyra kapva lelked,
 Egekbe szálljon s lássa Istened!
 Hittel — amelyhez nem tapad bünsalak —
 Feledj el mindent, mindent ami bánt,
 S tekinteted fölleli a mennyen
 Amaz örök, dicső feltámadást.

Vérző szívvel, nehéz keresztet hordva,
 Akit szenvedés Golgotája int:
 Nézz föl a mennyre, csillagok honába,
 Az rendületlen hinni megtanít.
 Az megnyugtatta összetört szívednek
 Síri világban nyugovó porát,
 Hogy a szenvedés éjjele után
 Fölleli szebb élete hajnalát.

Nézd, a természet csendes kebelében
 Nem erről beszél minden vadvirág?
 Hallgasd, az erdők rejtett zúgolyában
 Nem róla zengi a madár dalát?
 Ujjászületésnek, feltámadásnak
 Nem hirdetője alkony, virradat,
 Hogy bölcs kezekkel örökdik fölötted,
 Ki összetart ezer világokat?

Ha van lelkedben eltemetett öröm
 S szíved sírja sok megesalt reménynek:
 Tekints ma föl a jóságos egekre
 — Megkönnyebbülve érzed kebledet.
 Hited világa tisztán tündökölvén
 Nem vethet zordon, rémes árnyakat;
 Megláthatod már szenvedéseid közt
 Az eljövendő új világodat.

Emelkedj lelkem föl az Istenséghez,
 Honnan ártatlan, tisztán küldetél;
 Én elvezeklem néma fájdalommal
 Minden bűnödöt, mit elkövetél.
 — S ami egykor rajtad sebet hagyott:
 Feledek mindent, mindent ami bánt,
 Oh, mert hiszem, rendületlen vallom
 Egy szebb életre a feltámadást!

Kertész József.

Kérjük az előfizetés megújítását!

AMERIKAI UTAM.

Irta: Rákosi Viktor (Sipulusz).

Életemnek egyik igen boldog napja volt, mikor a szerkesztő megkérdezte tőlem:

— Van-e kedve Amerikába menni?

— Hogy ne volna.

— Akkor ön fogja lapunkat képviselni a chicagói kiállításon. Szerezzen magának útlevelet.

Ekkor jutott eszembe, hogy mit fogok csinálni a feleségemmel? Etelka nagyon ideges, sok olyan regényt olvasott, melyekben az emberek hajótörést szenvednek s az amerikai viszonyokról sincsenek tiszta fogalmai. Azt tudja, hogy Kolumbus felfedezte, de a felfedezés után következő esztendőkből már csak néhány skalpirozásra és iszonyu szerencsétlenségekre emlékezett. Őt gondosan elő kell készítenem.

Elsősorban tehát nagybátyjához a feleségem Gusztibácsijához mentem. Őt szemeltem ki az előkészítő szerepre. A felesége előtt nem szólhattam, mert tudtam, hogy időnek előtte kikottyantja a dolgot. Intettem tehát az öregnek s félrehívtam a dolgozószobájába.

— Kedves bácsi, egy kényes ügyben valami szivességre kérem . . .

— No mi az?

— Amerikába készülök . . .

Az öregnek a szájában nagyot roppant a szopóka.

— Mi a gutát?

— Igen, a kiállításra . . . Tudja, az útnak meg vannak a maga veszedelmei, de hát én szembeszállok . . .

Csak a szegény feleségemet sajnálom . . . Ő nem is sejt . . .

Gusztibácsi halálsápadtan ült előttem. Oda ugrottam.

— Mi baja, bácsi? Hozzak egy pohár vizet?

— Nem, ne bántsd. Mennyi időre még ki?

— Nem tudom. Azt hiszem, két hónap alatt megteszem az utat.

— Ugy?

— No ugy-e, bácsi, lesz szives Etelkát előkészíteni az útra . . . ő olyan ijedős . . .

— Hát őt is viszed?

— Dehogy viszem, csak azzal a gondolattal békéltesse meg, hogy én elutazom. Megteszi?

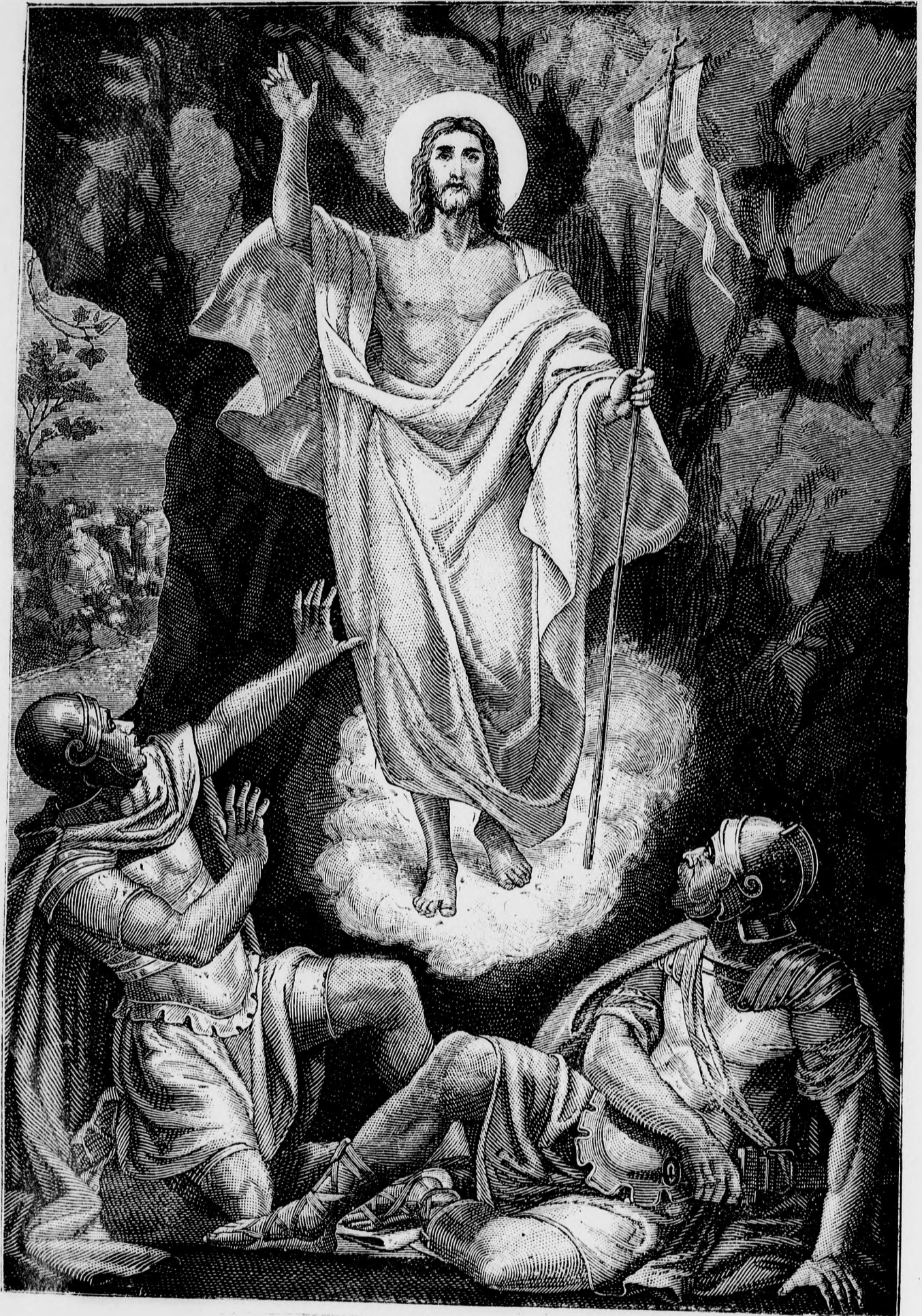
— Meg.

Megszoritottam az öreg úr kezét s elsiettem. Egyenesen föl a belügyminisztériumba, hogy kivegyem az útlevelemet.

Az útlevélosztályban igen udvarias emberek vannak s amint megmondtam, hogy útlevel kell, egy szőke fiatalember tüstént beleütötte tollát a kalamárisba.

Nyuszikám!

FELTÁMADOTT !

Név, foglalkozás mind ment szép rendben, mikor megkérdezték, hová tetszik, örömpesve kiáltottam:

— Amerikába.

A fiatal ember úgy felugrott, mintha megcsipték volna. Szembe állt velem és jól megnézett.

— Akkor nem lehet.

— Miért?

— Tessék akkor illetőségi bizonyítványt és rendőri igazolványt hozni.

— De borzasztó idő, míg én azt megkapom.

— Nincs ismeretsege itt a belügyminisztériumban? Ha van, tessék azokhoz fordulni.

Három ismeretségem is volt: egy méltóságos, egy nagyságos és egy tisztelt úr. Az első engem tegezett, a másodikkal kölcsönösen tegeztük egymást, a harmadikat én tegeztem. Legelőször is a méltóságos urat kerestem föl.

— Szervusz! Miben lehetek szolgálatodra? Mindig szívesen.

— Egy kis protekcióért esedezném.

— Hivatal? Hm . . . hm . . .

— Oh nem.

— Szubvenczió a lapnak? Hm . . .

— Legkevésbé se. Csak erkölcsi protekció . . .

— Ah, nagyon jól van. És mi az?

— Igazolnia kell a személyazonosságomat.

Ő méltósága arca kiderült s tüstént fogta a kalapját.

— Gyerünk le az útlevelesztályba. Azonnal eligazítom.

Lementünk a földszintre. A folyosón már az ajtó előtt így szól méltóságos barátom:

— Hová is akarsz tulajdonképp menni?

— Amerikába.

— Ugy? Hm . . .

Ezzel megállt, nyakig begombolta a kabátját, zsebre rakta a kezét s vontatott hangon mondá:

— Nagyon messze van.

— Az igaz.

— Van rendőrségi bizonyítványod?

— Nincs.

— Hja barátom, anélkül én se tehetek semmit. Előbb szerezz egyet.

Azzal otthagytott a faképnél. Bámulva néztem utána s bementem az én nagyságos barátomhoz. Igen szívesen fogadott, leültetett, szívalral kínált s végre megkérdezte, hogy mit akarok. Kirukkoltam vele s ő azonnal föltette himzet házisapkáját, hogy majd lejön velem az útlevelesztályba. Tanácsosnak véltem azonnal kirukkolni, hogy Amerikába utazom.

— Amerikába? — kérdé s az íróasztalhoz csapta a házisapkáját.

Egy darabig mormogott magában, aztán hangosan így szólt:

— Magam nem igazolhatom a személyazonosságot.

Keressen még valakit. (Tíz év óta pertu-k voltunk.)

Hamar leszaladtam a tisztelt úrhoz, aki távoli rokonom volt. Amint a fiu meghallotta, hogy miről van szó, azonnal izgatottan közbevágott:

— Kérem, én pályám kezdetén vagyok, ne avaszon bele engem semmi ilyesmibe. Én semmit se láttam, semmit se hallottam. Menjen a rendőrséghez.

Azt hittem, hogy a boldogtalan fiatal ember megháborodott. Ott is hagytam rögtön ezt a furcsa minisztériumot s mentem át egyenesen a főkapitányhoz. Ő meghallgatott, fölvette a generáliákat, behivatott egy fogalmazót, suttogott velem, miközben többször rám mutatott s végre elbocsátott.

A kapuban két civilemberrel ütköztem össze. — Hazafelé menet még kétszer találkoztam velük s többször láttam őket ablakaim alatt elsétálni. Mit akarnak ezek?

A nap hátralevő része nyugodtan telt el. Másnap reggel még édesdeden szunnyadtam, mikor betoppantak hozzánk apósom és anyósom. Öleltek, csókoztak bennünket. Anyósom sirt is egy verset. Apósom pedig, amint felöltöztem, azonnal bevonszolt dolgozószobámba.

— Károly! — szóla. — mennyi összegről van szó? És lehetne-e még pótolni?

— Nem értem.

— Két-három ezer forintot hoztam. Még ugyanannyit össze tudok szedni . . .

— De minek? Az ég szerelmére, magyarázza meg rejtélyes szavait.

Ő zsebébe nyult s a következő táviratot mutatta: „Károly Amerikába készül. Az Istenért, siessetek megmenteni őt. Gusztí.”

Igy készítette elő Gusztí bácsi a — feleségemet! Fahrengető hahotára fakadtam. Apósom nyugtalanul vizsgált.

— De kérem, ugyan hogy gondolhatnak ilyet. Becsületszavamra mondom . . .

— „Becsületszavadra?” — kérdé apósom gúnynyal és bizonyosan idézőjelek közé rakta e szót.

— De hisz nem kezelek én pénzt, közel se jutok hozzá.

Tekintetem az utcára tévedt: ott állt, szeméit ablakomra függesztve, az én tegnapi két emberem. Világos, ezek titkos rendőrök. Fele se tréfa. Apósommal először is a szerkesztőhöz siettem s tettem neki a következő nyilatkozatot:

— Uram, nem utazom. Lehetetlen. Egész életemben nem tudnám kiheverni, hogy Amerikában jártam. Azután mentünk a főkapitányhoz és leráztam a két titkos rendőrt a nyakamról. Máshoz nem mentem, de mélységesen hallgattam arról, hogy volt életemnek olyan huszonnégy órája, melyben Amerikába készültem.

Valahányszor méltóságos, nagyságos és tisztelt barátaimmal találkozom, mindig meglepetve néznek rám. Hát ez még mindig Európában van?

*A kis hamis dala.**

Hogyha csókot kér a legény,

Hamarosan nem adok én.

Minél tovább lesi, várja,

Annál drágább lesz az ára.

Mert azt tartják a legények:

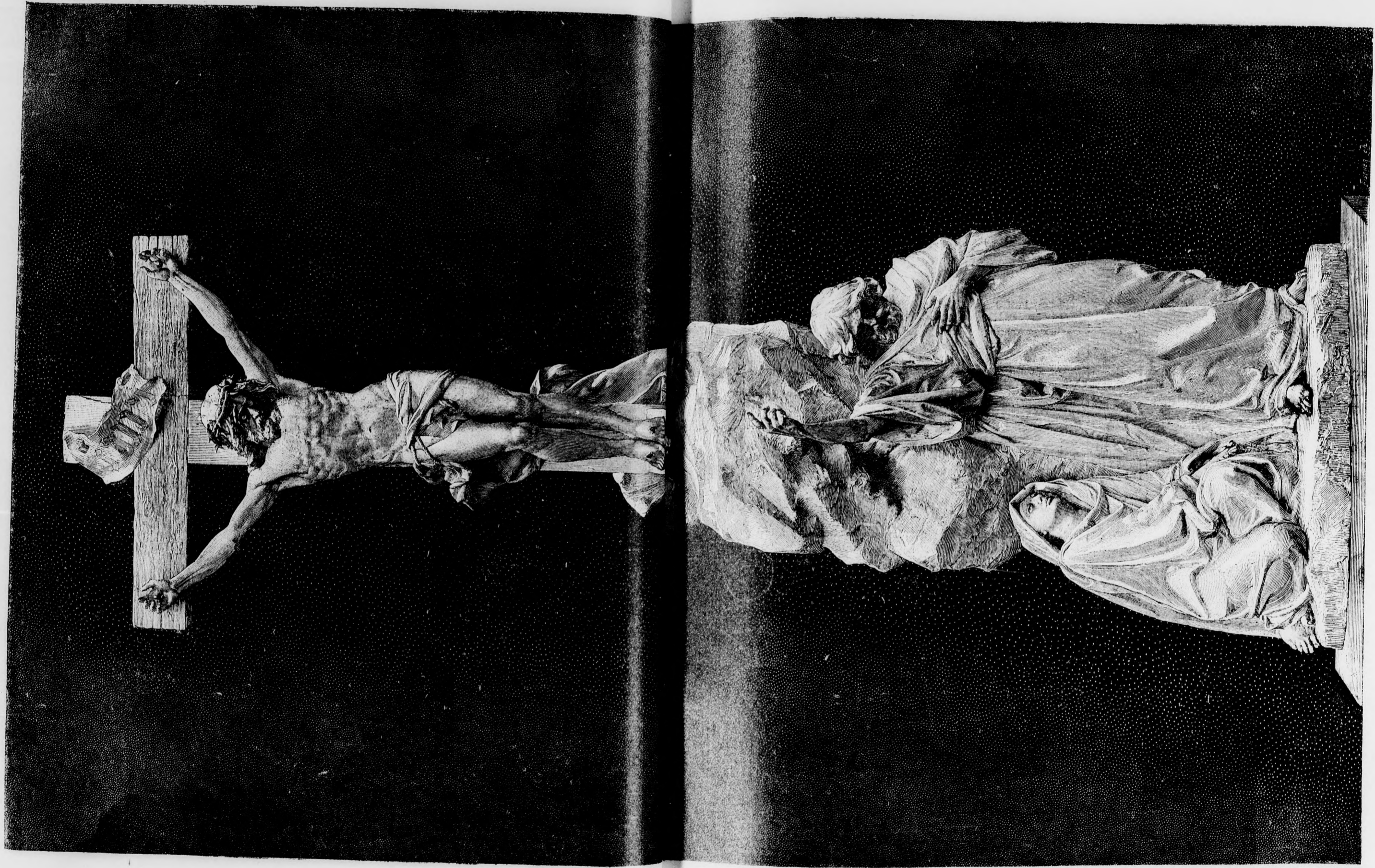
Könnyű alku nem oly édes . . .

Nem árt egy kis epekedés . . .

Annál forróbb az ölelés.

Szentirmay Elemér.

* Zenéje is Szentirmaytól van.

A KERESZTFÁN.

Füligbor diák

(Humoreszk a diákéletből.)

Irta: Kemény Gábor.

Mikor az öreg Pythagoras egyszer nagyon unatkozott, találjátok ki, mit tett? Elsősorban elcsitotta magát úgy, hogy a felső álkapcsa a füléig húzódott; azután elövette a sétatálcáját, kiment a kertbe, leült egy padra, és a homokba különféle ábrákat rajzolgatott; mikor már az egész előtte levő térség be volt rajzolva, számolgatni kezdte a lerajzolt idomok területeit, a vonalaknak egymáshoz való viszonyát, és amint így számolgat, egyszerre csak — oh mily esodás! — izmai megrándulnak, szemei kitágulnak és valami mennyei fénytől lángolnak, ez nem elég: kitátja a száját, kiölti a nyelvét, felugrik a lőczáról, és elkezd a czeppelpolkát járni. Hát csak beszalad a felesége a kertbe és megkérdezi:

— Mi lett, Pityikém, tán csak nem ettél bolond gombát?

— Ó Spenótkám!... drága Spenótkám!... fel... fed... fedeztem... (Egy hang: A mosogató rongyot?) deztem a... nézd... itt... itt...

És oda mutatott egy háromszögre. Éppen egy béka mászott bele az idomba. Felkiáltott hát az asszony:

— Ebatta bolondos öregje! Még azt akarja, hogy megbámuljam az általa felfedezett... fi... fi... fff...

És kiszaladt a kertből...

De ha nem is szaladt volna ki a kertből madame Pythagoras, a Pythagoras tétele mégis csak fel lett volna fedezve.

Igy hiszi ezt Füligbor diák.

Hanem — így elmélkedik amice Puhafalvy, a ki melleleg legyen mondva, igen szeretett az iskola — mellé járni — nemcsak Pythagoras, hanem Carnot és Pascal is csak úgy unalmukban jöttek rá tételeikre ergő-morgó! majd én is akkor fogom őket tanulni, ha unatkozom. Ezen felesleges tovább elmélkednem. Mértant sohasem fogok tanulni, punctum.

A németet meg latint valószínűleg hazafisági szempontból nem tanulta. Félt, hogy elbarbárosodik általuk.

***

Azt hiszem, mindenki ismeri ezt a nótát: „Egy szekunda nem a világ, akinek nincs, nem is diák.”

Diákunknál pedig a szekundák rendszeren „hármán valának együtt.” Tehát ő már igazán diák volt.

De ha valaki azt hiszi, hogy három szekunda elég ahhoz, hogy valaki „méltón” viselhesse a „diák” nevet, az csalatkozik.

Kell, hogy az illetőnek egy két liter bortól még csak a kalapja se biezzenjen meg. Ne „igyék”, hanem „öntse” magába a bort, mintha legalább is a czinkotai kántor volna.

Kell továbbá, hogy a jó diák, ahány leányt meglát, annyiba legyen fülig szerelmes.

Füligbor diák e tulajdonságokkal is fel vala ékesítve gondtalanul, vigan élt, a bút még hírből sem ismerte; a kulacsokat jól forgatta, a szép lányokat nagyon szerette, de mégis legjobban szerette a Szabadkay jegyzőnek kedves feleségét.

Tudta ugyan, hogy nagy absurdum azt képzelni, miszerint az angyali menyecske még csak tekintetére is méltatná őt, a rongyos diákot; annál is inkább nem számíthatott erre, mert Szabadkayné egyiké volt a legerényesebb asszonyoknak; azért mégis folyton égette a vágy, hogy egy forró esőket kaphasson annak a tüzről pattant kis menyecskének piczi piros ajkáról. Jól mondja a latin mondás: Quod licet, ingratum est, quod non licet, acrius urit. (Ami szabad, az kellemetlen, ami nem szabad, az nagyobb vágyat ébreszt bennünk) Lám, Niklay Margitka csakúgy zúdítja reá szemének gyújtó szikráit, mintha mondaná:

— Ne tovább, te göndörhaju, ábrándosképű diák, zárd el az én képemet a szivedbe. (Mellékgondolat: ... és küldj mennél több-képes levelezőlapot!) hiszen én sem foglak téged

sohasem feledni, hiszen az én piczi szivecském ugyis mindig te érted dobog!

No bizony törődik is Füligbor a te kis szivednek kalimpálásával! Most éppen gondolataiba merülve fekszik ágyán (ami a diákoknál a diványt helyettesíti) és kiről is gondolkodnék másról, mint a szép Szabadkaynéról.

— Istenem — így sóhajtozik, — hogy is lehet egy teremtményben annyi varázs? Daczára gömbölyded idomainak, mégis mily karesu! Az a fejedelmi tartás! Az a bódító könnyedség! Az az alabástromfehér arc, közepén azzal a mosolygó rózsaszínű gödröcskével! Azok a szelíd, fénylő, gyújtó szemek! Egész lényéből az angyali szelidség sugárzik ki.

Lehetetlen, hogy az a jó lélek meghagyja repedni az én árva szívemet! Lehetetlen! Lehetetlen!

Mig így monologizál, egyszerre csak egy ötlete támad.

— Holnap — gondolja — diák-majális lesz, ennél jobb alkalmat nem is találhatnék arra, hogy megvalljam neki szerelmemet.

(Egy hang: — Az alkalmat elmulasztani badarság!)

Erre aztán leült Füligbor diák levelet írni, mely hangzott a következőképen:

Mélyen tisztelt asszonyom!

Szívem királynője!

Megláttam és megszerettem kegyedet... Se éjjelem, se nappalom... Mindig kegyedre gondolok... Hódoló tiszteletet érzek kegyed iránt, mely vegyülve van bámulattal, szerelemnek bódító varázsával...

Bocsánat, ha valami örültséget találok e levélben, de hah! megőrülök a kéjtől, ha kegyedre gondolok... Holnap majálisunk lesz. Este féltíz órakor elvárom kegyedet találkára az „Angyalbarlangban”... Semmi... nemtelen szándékom nincs... csak élő szóval is ki akarom fejezni, mit érzek kegyed iránt. És néhány pillanatig azokba a csillogó szemekbe nézni... azokba az égető... gyújtó szemekbe! Ha kérésem visszautasítja, akkor Isten veled, szép élet! Ugy nem akarok tovább élni... öngyilkos leszek...

Kérésem megújítva, maradtam hódoló tisztelettel

Puhafalvy Füligbor,
főgymn. tan.

Reszkette, idegesen rángatózva hajtogatta össze a levelet. Borítékba tette, megezimezte, és hatalmas betűkkel írta a boríték egyik sarkába: „Saját kezébe!”

Egy óra múlva a levél csakugyan eljutott „saját kezébe”... Szabadkay jegyzőnek.

Puhafalvy Füligbor jól tudta, hogyha még fényes nappal megy a majálisra* akkor estére már nem lesz abban az állapotban hogy józanul állhasson szembe a szeretett lényével.

— Már tizenegy óra délelőtt van, s ő még mindég otthon ül boldogan mészlik el, hogy mit mond majd először is kedvest, szépet neki, milyen lelkesen fog beszélni előtte, s utóljára mily lévvel fog az asszony az ő ölelő karjaiba omlani. Hisz utóvégre is be kell látnia az asszonykának, micsoda különbség van az ő százsázhaju, unalmasképű, hidegvérű ura közt és ő közt!

Ilyen gondolatok üzték egymást Füligbor diák elméjében, amikor — Uram fia! — hirtelen fölugrik ő kigyelme és így kiált föl:

— Ez mind igen jó, mind valóban szép dolog, amit itt elgondoltam, de legyenek bár százsorta szebbek e gondolatok, van egy olyan gondolatom is, mely egy cseppet sem szép t. i. hogy az én torkom száraz „Hej pedig de ihatnám!”

Igy kiált fel és rop! rop! gyorsan kibaktat az „Anna liget”-be.

Történt pedig, hogy mikor Füligbor diák a ligetbe érkezett, társai épp akkor élvezték az ebéd utáni bort. No bizony jókor!

* U. i. Nálunk így megy végbe a majális: Reggel nyolcz órakor kivonul mind a diák az „Anna ligetbe”, félkilencz órakor a diákok reggeliznek, tíz órakor söröznek, tizenkét órakor ebédelnek, ezután boroznak. 2-3-ig tornaverseny, 3-4-ig sörözés. öt órakor vacsora, öt órától reggelig tánc.

jött. Nehány üveggel azért ivott, hogy torka ne legyen „száraz.“ Másik néhány üveggel, hogy torka „nedves legyen!“ Tovább is ivott: kocshintott asztaltársaival. Ez sem volt elég: „Bruderschaft“ ivott minden osztálytársával (habár eddig is tegezte valamennyit.)

Természetes, hogy most már nem volt beszámítható állapotban. Vigyorogva állt meg egy arra menő tanár előtt, meg is szólította:

— Hm! Kopócskám, nem innál az egészségemre? Mit? No? Hogy mondd? Fogd! S azzal a tanár kezibe nyomott egy üveg bort. Egy másikat felkapott az asztalról és e szavakkal hita ki:

— Haha! Éljenek a kopócskák! Éljenek; Kukoriczaszárral éljenek!

Boszusan nézett rá a tanár s anélkül, hogy további tekintetére méltatta volna, odább állott.

Füligbor pedig már nemcsak a füléig, hanem a feje tetejéig volt bor.

Amint javában iszik, egyszerre csak a földre veti magát és elkezd keservesen sirni.

— Jaj! jaj! így kiáltoz — meghalok szomjan! ... meghalok! A Saharában vagyok. Segítség!, oázisok, segítség! Gyorsan ide egy kanta vizet! Kiég a torkom! Vajha borrá válna a Tisza! Hadd lehetnék én meg a Duna, hogy a Tisza belém omolna. Kiég a torkom, kiég a torkom a szárazságtól! ...

És csakúgy potyogtak a könnyei!

Az előbb említett tanár ismét arra sétál, — igen mulatságosnak találja a már körülbelül utolsó stádiumban levő diákok nevetve szólítja őt meg:

— Heringet ettél, fickó?

— Azt kopócskám, vizet, vizet!

— Nem szégyenled magad?

— Nem.

— Szégyeld magad!

— Hát szégyenlem.

— Ide figyelj, mondok egyet, kettő lesz belőle!

— Víz! Víz! a Saharában vagyok!

Ekkor feje lehanyatlott a zöld pázsitra, és úgy elaludt Füligbor barátunk, mint a bunda.

***

Már tízóra felé közelgett az idő, amikor Füligbor diák még javában hortyogott a zöld pázsiton.

Egyszerre léptek zaja hallatszik. Egy lefátyolozott nő közeledik a hatalmas tölgy felé, melynek tövében Füligbor aludt.

A jövevény megütögeti az alvó diák homlokát. Nem ébred. Megránczálja a fület. Nem ébred. Ekkor hatalmasan megrántja neki az üstökét; erre már felnyitja a diák a mánortól és álomtól zavaros szemeit.

— Ki vagy? — kérdi álmodozó tekintettel.

— Én vagyok Szabadkayné, a szép Zalay Stefike!

— Ühüm! Jut eszembe. (És félig felült fekvő helyzetéből.)

— Azonban (itt czuppantott egyet az ajkával Stefike, mire láthatólag Füligbor is kezdett magához térni) nem elég az üdvösséghez, hogy „ühüm“ meg, hogy „jut eszedbe“, hanem előre, amice, az „Angyalbarlangba“.

— Az Angyalbarlangba? Ahán! Tudok mindent. Menjünk! Tehát mégsem akartad ... akarta nagysád, hogy öngyilkos legyek?

— Először is kijelentem, hogy engem többé ne magázz! Aztán meg, hogy kívántam volna, hogy öngyilkos légy, hiszen akkor én is kénytelen lettem volna véget vetni az életemnek! ...

— Hogyan? Hát te ismrtél engem?

— Hogy ismertelek-e? mond az asszony szemrehányó hangon — még szeptemberben, mikor idejöttünk la'ni, pillantottalak meg először, azóta — Uram bocsá! — mindennap esűférjem haláláért imádkoztam ...

— Ó, válj el tőle, galambom! Majd megélünk mi ketteskén, te meg én“ boldogan, nyugodtan.

— Ugye elvált az attól a kamasztól ... azaz hogy ... no ... mit is mondok ... én még most tanuló vagyok ... de négy év múlva leszek abban a szerencsés helyzetben, hogy oltárhoz vezesselek ... Akkor aztán okvetlen el kell válnod attól a ... fuj! nem is talállok rá méltó jelzőt! Hanem addig, ha csak lehet — minden héten találkozunk itt az „Angyalbarlangban“ Ugye, ugye drága szívem? Ó, jer hamar az ölembe! Vesd le fátylodat! hadd tapasztaszak néhány tüzes csókot arra az alabástrom arcodra!

A hölgyecske, egyik karját kiszabadítva Füligbor ölelése alúl, csakugyan levetette fátyolát s Uram fia! Ki állt a hűledeződiák előtt? Bizony nem más, mint ... Szabadkay jegyző!

Elmondhatnám még, hogy Szabadkay ur addig püffölte Füligbort, míg csak ki nem verte ő diáksága fejéből a szép Stefikét.

Azt is elmondhatnám, hogy mostanában már nagyon hevesen udvarol Niklaj Margitkának (csak hogy Margitka nagyon elhomályosul előtte, ha véletlenül a bájos Stefikére gondol.)

Minderről azonban azért nem szólok, mert még boszan kodni talána érte a most is élő Füligbor.

A HALÁL TORKÁBAN.

Irta: **Bársony István.**

Nagyszerű gyerek voltam.

Az igaz, hogy valami városi familia kétségbeesett volna multságaim háromnegyedrészen, de az én falusi apám örült neki, mikor a fa tetején meg a szilaj bika hátán látott. Bizonyosra vette, hogy ilyen edző szórakozások mellett elkopik bennem minden testi nyavalyára való hajlandóság. Igaza volt. Tíz éves koromtól fogva meglehetősen önállóságban nőttem föl és sohasem volt okom megbánni, hogy néhányszor bebizonyult rajtam a közmondás: „kárán okul a magyar“. Mert semmi sem neveli az embert olyan életrevalóvá, mint az a tudat, hogy magára van hagyva, a maga esze szerint kell cselekednie, boldogulnia.

Mindezt azért bocsátom előre, hogy ne legyen olyan meglepő, hogy én már tizenöt éves koromban kíséret és felügyelet nélkül is eljártam vadászni. Az igaz, hogy többször titokban, mint nem, de ez csak annál nagyobbá tette a tiltott gyönyörűség érzetét.

Egyszer, egy szép augusztusi napon, az apám elutazott hazulról. A négy szürke kiröpitette a kapun s nemsokára láttam, mint tűnik el a pompás fogat egy fordulónál. Csak az kellett nekem.

Négy óra lehetett; a nyár teljes pompájában; még messze volt az este. Egy fakovát sem adtam volna az eszemért, ha rögtön rá nem jövök, hogy mi lesz az napi multságom.

Tizenötödik évemben voltam, vállalkozási kedv és merészség pompásan kifejlődve bennem. Jó édesanyámnak egy szót sem szóltam; mialatt ő a nagy veteményes kertben tett-vett: befogtam a „Sárgát“ egy kétkerekű taligába, a hü Brittet az ülés alá kommandiroztam, kihoztam az apám szobájából a perkussziós rózsadamaszt puskát s usgyé, egy fél óra múlva már Kaplony tájékán robogott velem a Szent-László szekere.

Kaplony egy lápszéli sváb falu, közel Nagy-Károlyhoz. Arról nevezetes, hogy ott van a Károlyi-grófok

temetkezési helye. Ha valaki arra jár, el ne mulasztja megnézni a sirböltöt. Nagyon szép az; jól gondját viselik a francziskánusok.

A sárga sokszor megtette ezt az utat. Ribiánszky Gyula, az irnokunk, maga is passzionátus vadász ember volt, aki ha szerét ejthette, ki-kifutott ide, a lápszélre. A jó öreg Sárga egyenest a falu végére vitt, Pintye kerülőhöz, akinek ott volt egy kis paticsból vert, nádból font kunyhója.

Ez a Pintye talán még körmönfontabb volt kerülőnek, mint én pajkos fiunak. Ősmerte a kaplonyi láp minden zugát. Tavasztól késő őszig a nád közt lakott; még télen is fogta a csikot, meg a csukát. Csak rá kellett magát bizni az embernek, ha azt akarta, hogy eredményes vadászata legyen.

Húsvéti tojások.

Hozzá sem szóltam míg vagy tíz lövetre való puskaport nem csusztattam egy darab papirosban a markába. Csak akkor, hogy a szeme fölragyogott, mondtam meg, hogy mi járatban vagyok.

- Van-e itt sok rucza, Pintye gazda?
- Lenne annak, aki meg tudja keresni.
- Hát mi megtudjuk-e?
- Kettesben tán igen.
- Na hát előre, Pintye gazda.
- Ahun a csónak, be kellene ülni.

Mindent ilyen föltételes formában szeretett kifejezni. Míg én elhelyezkedtem a kivájt fakéregben, melynek sás meg nád volt az alján, addig Pintye kihozta a maga szimpláját, egy kegyetlenül rozoga szereszámot, amelyet istenkisértés volt elsütni is.

Britt csendesen vonult meg a lábamnál. — Pintye a kezébe vette a tolórudat s két perc múlva egy

keskeny nyíláson csuszott végig a nyomoruságos lélekvesztő nád közt.

Mögöttünk elmaradt lassankint a parti élet, belementünk egészen az ingovány birodalmába. A sűrű kaka közt megsikkant néha egy vizimadár; amint kiértünk a lápi tóra, gurrogva sikankózott végig a tükrén egy pár szárcsa s eltűnt a sűrűségben.

Még csak öt óra mult; ráértünk a huzás idejéig egy kis bujkálásra a cseret közt, hátha fölhajszolunk egy pár tökeruczát, amit azután tarisznyára szednénk?! ...

Pintye befördította a csónakot a láp szive felé. Abban a világban csak ő ismerte ki magát. Ha a nap lassankint lefelé nem fordult volna az égen, azt sem tudtam volna, hogy merre van a világ négy tájéka. Így a sugarasabb tájék megmutatta a nyugvó nap irányát.

Úgy tetszett nekem, mintha egyre járatlanabb sűrűségben bujkálnánk. Itt-ott fölrebent valami nehéz szárnyu madár; csak a hápogás meg a kvakogás mondta meg, hogy rucza volt-e, vagy gém. A magas nádban lőni sem lehetett. Mikor kiértünk a tisztább környékre, már csak a messzeségben láttuk a búcsúzó madarat.

Éppen egy husz ölnyi hosszúságu tavon evezünk keresztül; gyönyörű zöld vize volt a tónak, fehér nimfavirág uszkált rajta. Amint a közepe tájára erünk, azt mondja Pintye:

— Hallja-e urfi, itt nem jó lenne ám megfürödni.

— Hát ugyan miért nem?

— Mert csupa hinár ez itt; nézze, alig tudom a tolórudat lenyomni közte. Itt veszett el most tíz esztendeje szegény Grasteiner Miska, a derék sváb fiu. Még a holttestét is csak alig birták kivenni a lápból, ugy akadt ró valamelyik pákász, véletlenül.

E pillanatban egy czigánykacsa villant el fölöttünk egy előrse a huzáshoz készülő csapatoknak.

Fölkaptam a puskámat s utána löttem. — A kacsa szárnyalva karikázott alá és elkezdett hápogni a levegőben.

A következő perczben a csónak nagyot lódult s mi mind a ketten bent voltunk a vízben.

Az történt, hogy Britt, a kutyám, a lövésre váratlanul kiugrott a keskeny csónakból s olyat lökött rajta a heves mozdulattal, hogy biz az felborult. Szerencsére rögtön felvetett bennünket a víz, még pedig oly közel a csónakhoz, hogy a szélébe kapaszkodhattunk.

Gyönyörű állapot volt ez, mondhatom.

Egy felborult csónak a tó közepén; a csónakhoz tapadva két kétségbeesett alak, — csurom víz mind a kettő; s a vizsla velünk semmit sem törődve, úszik a nádas felé, a merre a sebzett kacsát leesni látta.

A Pintye puskája a hinár közt volt, én meg szorongattam a magamét, az evező s a tolórud tőlünk néhány ölnyre libegett a vizen.

— Na Pintye, most szedje kend össze a sütnivalókat, — szóltam fogvaczogva.

— Jaj urfi, megmondhattam volna ezt előre; meg van ez a tó átkozva azóta, hogy Miska belefult. A lövés föltámasztja benne a gonosz szellemet. Most ki nem jutunk innen, dörmögte halálsápadtan a kerülő.

Félig gyermekésszel nagyon megborzadtam. Szinte éreztem, mint huz le a tó szelleme lassan a hinár közé. Ösztönszerűleg kiáltottam rá a kerülőre.

A HÚSVÉT ALLEGORIÁJA.

— Ne csacsogjon annyit, hanem ugorjon hamar az evezőhöz. Ha meg tudja fogni, mindjárt megmenekszünk.

A nehézkes ember tünődött egy kicsit, de elszánta magát. Eleresztette a csónakot s kinyújtózott, hogy majd elhalászsza valahogy a rudat. Egyszer csak kétségbeesve kezd vergődni s ordít, mint a fába szorult féreg: „Jaj urfi, jaj urfi!”

Se ki, se tova nem mozdult, csak merült lefelé.

Ijedtemben olyat lóditottam a csónakon, hogy orra a boldogtalan ember felé fordult. Amint reszkető kézzel megragáda, elkezdett imádkozni, egyre csak azt nyögte: „a szellem, — a szellem!”

Volt annyi eszem, hogy magamban hinárnak nevezem ezt a rossz szellemet; de az okosságom nem sokat változtatott a dolgon. Uszni nem tudott egyikünk sem, én még nem tanultam, a lápi ember meg született ellensége az uszásnak. Az ő birodalmában veszedelmes mulatság az, de meg alkalom is alig-alig van rá.

Ekkor látom, hogy Britt előtűnik a nádas közül s hozza a szárnyazott ruczáat. Odaúszott hozzánk, s minden áron a fölborult csónakra akart kapaszkodni. A következő perczben megint nagyot lódukt a csónak s hopp! visszafordult eredeti állásába. Egy pillanatra elmerültünk, de valami isten csodája nem engedte, hogy odavesszünk. Amint először fölvetett a víz, meg tudtuk ragadni megint a csónakot, de a türelmellenül úszkáló kutya miatt nagyon válságos volt a helyzetünk.

— Vigyázzon kend, ne eresse a kutyát, — ordítottam Pintyére. — Tele a csónak vízzel s még egészen elmerül. Félkézzel megmarkolta a Britt nyakát, úgy tartotta a víz fölé. Egészen megrémült ijedtében.

Elővettem az evezőt s a lapátjával ugyszólván kortyonkint kezdtem a vizet a csónakból kiszórni.

— Na Pintye, most fogja meg a csónakot erősen.

Szót fogadott, nem volt benne egy garas ára öntudat sem. Ezt a mord embert, aki pedig ottlilon volt a lápon, tönkretette az a babonás félelem, hogy ő neki ezen az elátkozott helyen el kell pusztulnia.

Lassan emeltem egyik lábamat a csónak szélére, s a lehető legkevesebb mozgással befordultam a fenekére. Most már mienk volt a világ. Ami viz még a csónakban volt, azt kalappal, cipővel hamar kimerítettem, azután nagy óvatossággal evezni kezdtem a sűrű nád felé.

Jött a csónakkal az egész tó. A hinár már körülvette a nyomorult Pintyét, aki ijedtében egyre kapálózott a csónak szélén.

Igy közeledtünk lassan a nádashoz. Oh, milyen boldogság volt, az mikor megragadtam végre az első néhány kihajló nádszálát, a melylyel azután egészen bevontathattam a csónakot a lápi sűrűségbe.

Mikor jól bent voltunk, már nem kellett félnünk a felborulástól; akkor bemászhatott a csónakba Pintye is. De előbb még Brittet emeltük be, hogy bajt ne csináljon újra.

Feljött a hold, mire Pintye rendbehozta a csónakot s ismét kezébe vette az evezőt. Most már nem kellett őt félteni többé. Amint magához tért s elmúlt babonás rettegése: megint ember volt a talpán. Jó félóra mulva csak általa ösmert utakon, az ösvényeken, ereken, kivitte a csónakot a láp pocsogójáig.

Akkorra még a ruha is megszáradt rajtunk a nyári melegben.

A Sárga azután csakhamar hazaröpített.

Édesapám sohasem tudta meg ezt a kis kalandot.

Oh, légy nyugodt!

— Lilihez. —

*Oh, légy nyugodt, édes szívem!
Én szereltek lánggal, híven!
És ha bennem kétely támad,
Ne árnyalja arcod bánat!*

*Meg ne bántson ez a kétely,
Mely hízalgő bókkal ér fel,
Mert olyan mély e szerelem,
Azért háborog szüntelen.*

*Oh, mert bírod ezt a szívet,
Fél, reszket, hogy elveszithet
Téged, édes, drága kincsét,
Aki örök üdvöt hint szét.*

*Ha ez a szív többé nem félt,
A szerelem is véget ért,
A szerelem vagy az élet —
Akkor már a sírba térek!*

Varsányi Gyula.

Kérjük az előfizetés megújítását!

BÖLCSEK ÉS BOLONDOK KÖZT.

(Szörnyen tanulságos regény.)

Irta: SOÓS ANTAL.

I. FEJEZET.

(Melynek elolvasása után a bölcs nem lesz bölcsőbbé, de a bolond sem.)

Félretettem Kant Prolegoménáit, és gondolkozni kezdtem. Nemcsak afőlött, hogy az emberek már olyan időben is tudtak helyesírási hiba, helyes irány és helyes gondolkodás nélkül írni, mikor az iskola-kötelezettség még nem volt általános, hanem afőlött is, hogy miért ne kísértsem meg tülemelkedni a saját korlátoltságomon, mikor Kant is tülemelkedett az önemelte korlátokon.*) S miért ne váljék belőlem is híres, ünnepelet férfit?

Világos volt előttem, hogy ezt a czélt úgy érhetem el legkönnyebben, ha a kezemet rászoktatom az írásra. Nem mondom: a fejemet; mert a fejnek nagyon csekély, vagy pedig éppen semmi része abban, amit megírunk. Ezt a körülményt azért emlitem fe már a könyvem elején, hogy biztosítsam számára olvasóim figyelmét. Óvakodni fogok attól, hogy olvasóimat abba a reá nézve szokatlan helyzetbe sodorjam, amelyben gondolkozni kellene. Lehetetlen-séget senkitől sem kívánok. Ha pedig irásközben véletlenségből valami ötletem támad, nem fogom könnyelműen felszínre vetni. Ne lebegjen könyvem felszínén, mint annak idejében az Úr szelleme a vizek színén. Noha most is éppen úgy, mint akkor volt, nagy sötétség uralkodik, s emiatt nem kell attól tartanom, hogy észreveszik. Elővigyázattól a véletlenül

*) Lásd Newes György: A filozófia története III. kötet. (Azért idézem, mert nem árt, hogyha az író be tudja bizonyítani, hogy nem csak írni, hanem olvasni is tud.)

talán mégis támadó ötletemet, gondolatomat el fogom rejteni. Olyan mélyre, hogy csakis az vegye észre, aki tudja keresni.

Ámde miről irjak? Mert, ha nem is akarok új eszméket felvetni s habár az olvasó irtózik is tőlük, de azért mégis megköveteli, hogy az, amit olvas, legyen divatos, legyen egészen új, legyen egészen friss, legyen még teljesen zöld. Szóval, minél igénytelenebb az olvasó közönség, annál nagyobb igényeket támaszt. Az a versengés pedig, mit az írók egymás között a közönség kielégítése céljából kifejtettek, csak fokozta a fogyasztó közönség követeléseit. Pedig valóban bámulatossá találtak elém. Minden ujonnan megjelenő könyvemem új bámulatba ejt, noha nem tartozom azok közé, akiket minden csekélység csodálkozásra készít. Láttam a tengert, akkor is, mikor háborog; akkor is, mikor olyan sima volt a tükre, mint egy jövevelésű angol miss keble, s én még sem csodálkoztam. De bámultam ezeket a könyveket, mikor megláttam bennük a tengernyi vizet. Ha Európa és Amerika között egykor szárazföld támad, az ott volt vizet a magyar írók könyveiben kell keresni. Természetesen desztillált állapotban, mert a só — isten ments, tán még attikai só! — nem veszi be a magyar olvasó gyomra.

Gyermekkorom óta nagy előszeretettel foglalkoztam a bölcselőkkel. Ugy jutottam hozzájuk, mint Ádám és Éva az almához. Hitoktatóm megtiltotta a filozófusok olvasását s így reájuk irányította a figyelmemet. Elolvastam az Aristoteles-féle, kizárólagosan szabadalmazott vízszűrő-készüléken át desztillált Plátót és Sokratest s megértettem, hogy mi tartotta fenn kétezer évnél tovább a tekintélyüket. Semmi egyéb, mint tekintélyük; az ősi családja tekintélye. Olvastam Albacerest, mert zsidó volt, és elolvastam Spinozát, mert a zsidók kiátkozták. Tanulmányoztam a Kant ó-testamentumát és Comte új-testamentumát, megvizsgáltam Hegel semmijét s meggyőződtem róla, hogy csakugyan semmi. Sőt végigolvastam Schopenhauert is, daczára annak, hogy megmaradt a józan eszem s némi bizalom a jövő iránt. És ha ennyi bölcsész elolvasása után nem is váltam általuk náluknál okosabbá, tudniillik, ha most sem tudom azt, amit ők sem tudtak, ugyanis azt, hogy tulajdonképp mit is akartak: annyi hasznom mégis volt belőlük, hogy az ő tekintélyükre hivatkoztam, ha valami nagy ostobaságot mondtam. Éppen úgy, mint ahogyan a mi parlamentünkben gyakran hivatkoznak Beaulieu Leroy vagy pedig a Stuart Mill és Smith Ádám tekintélyére.

Tudományos készültségemnél fogva legjobban a metafizikához vonzódtam. A metafizikusnak a tudásán kívül eső tüneteményeket kell vizsgálni és magyarázgatni. Oly tág tér nyílt előttem, mint egyetlenegy bölcselő előtt sem, mert minden dolog a tudásom határán kívül esett. De a Giordano Bruno példája elrettent. Így tehát hátat fordítottam a metafizikának.

A pozitívizmus sohasem gyakorolt reám valami nagy vonzóerőt. Részint mint már említettem, mert tudományos készültségem a metafizikára predesztinált, részint pedig, mert lehangolt a Comte Ágost sorsa. Amíg bölcselkedett: ráfogták, hogy bolond; mikor megbolondult, azt mondták, hogy ez volt a legbölcsőbb gondolata.

Ezekon kívül létezik egy harmadik filozófia is: az egyházi filozófia. Akik ezt az irányt követik, inkább bölcsék, mint bölcsészek. Az egész irány inkább élelmessége mint életrevalósága által tűnik ki. A meg-

élhetésre valót mindenestre nagyon bőven nyújtja. Ennek az iránynak a követésétől visszatart a soknejűség elleni ellenszenvem s az is, hogy nem szeretném, ha az istenek a családi viszonyaimba beleavatkoznának.

A bölcselkedésből tehát semmitem sem lesz. Ha a bölcsészek is ily könnyű szívvél tudtak volna lemondani halhatatlanságukról, nagyon sok ostobasággal kevesebb volna a világon.

Elhatároztam, hogy a szépművészetekről írok. Mindig kíváncsi voltam arra, hogy a költők miért szerelmesek a milói istenasszonyba, s hogy a szépművészeti bírálók miért ütöttek a milói Vénuszszal a fiatal szobrászokat agyon. Megkérdeztem a költőktől is, a bírálóktól is. A költők azt válaszolták, hogy szerelmük ideális szerelem; sohasem látták a milói Vénuszt. A bírálók pedig azt mondták, hogy az ő bírálatuk, noha a bírálatnak nem eszményképe, szintén ideális. A milói Vénuszt ők nem látták, de mulasztásukat helyreépítették azzal, hogy fiatal szobrászok műveit sem nézték meg. Csakis annyit tudnak, hogy a fiatal szobrász még nem Praxiteles vagy Phidias s hogy a milói Vénusz nagyon szép. Kíváncsiságom ezek után csak fokozódott s én is kezdtem a Louvre szép lakójára hivatkozni, anélkül, hogy a nevével, viselt dolgainál és megviselt meztelenségénél egyebet tudtam felőle. Szerettem volna tudvágyamat kielégíteni. Természetesen könyvekből, mert az ember legbiztosabban könyvekből tesz szert a tudományra. Csak végig kell nézni a magyar tudósok művein s állításom, melyet talán sokan ujjnak és merésznek fognak mondani, be lesz igazolva. Azonban nem találtam alkalmas könyvet s e miatt elhatároztam, hogy a magam és mások oktatására könyvet írok a milói Vénuszról, és egy füst alatt a szépművészetekről is. Megszereztem néhány híres külföldi esztétikus munkáját s nagy buzgalommal hozzáfogtam az íráshoz. De csakhamar abbahagytam. Mert alighogy hozzáfogtam, megjelent egy nagynevű esztétikusunknak a könyve, mely óriási feltűnést keltett. Elhódította Aristotelestől Vischerig valamennyi esztétikust. Ez azonban még nem volt a legnagyobb baj. Az elveszített Aristotelest utóvégre vissza lehet hódítani Aristotelessel, Carrierrel, Vischerrel együtt. Sokkal nagyobb baj volt az, hogy tisztelt kollégám (rossz néven ne vegye tőlem e meghitt jelzést) előtt az esztétika alapelvei még homályosb titkot képeztek, mint én előttem. Tehát nem remélhettem, hogy könyvem nagyobb feltűnést fog kelteni, mint az övé. Csepp hija, hogy az akadémiába be nem választották. De még élete delén áll s nem kell csüggednie.

A próza kezdett gyűlöletessé válni előttem. Szerencsét próbálok a verselés terén, gondoltam. A lírai pálya könnyű is, háladatos is. Petőfi, Heine, Béranger, Burns még igen sok más ember is ennek köszöni halhatatlanságát. Pedig olyan egyszerű az egész. A nyíló- vagy a hervadó virágról minden írni tudó ember tud verset írni. Azonfelül mindenki volt már életében szerelmes, tehát mindenki írhat a szerelemről is egy négysoros lírai verset. Mert pedig az emberek között túlnyomó azoknak a száma, akik nem tudnak írni, lírai versek között pedig túlnyomó a nyolcsoros, azért világos, hogy azok az emberek, akik nem tudnak írni, mindjárt nyolcsoros verseket irnak. A legujabb magyar parnasszuson majdnem kivétel nélkül ilyen nyolcsoros versek teremnek.

(Folytatjuk.)

Csevegés a „Zöld szalon“-ban.

Húsvéti tojások.

A jó gondolatok és tüzoltók rendszeren elkésve érkeznek.

Annyi mindenről szeretnénk csevegni és midőn a tollat már letettük, akkor kezd tintánk fölhalmozni, gúnyolódni. „A legjobbakat bennem feledéd.”

Mintha életünk symbolumát jelezné az is!

Bármit tervezünk, bármit cselekszünk a befejezés után úgy érezzük, hogy nem egészen azt tettük, avagy nem egészen úgy tettük, amint akartuk.

A nevelés, házasság, életpálya választás stb. fontos kérdéseiben mindig marad kis űr, melyet szeretnénk pótlólag betölteni, de melyről lekéstünk.

Énünknek tökéletlensége szab előrelátásunk elé igen szűk korlátokat és eme emberi gyarlóságunk kényszere alatt áll életünk nagy része a mult apró kireperálásából.

Ezt feleljük neked. Kedves Asszony, ki bizalommal fordultál hozzánk fölvilágosításért válságos helyzetekben. És feleljük hangosan, mert a te „elkésésed” édes valamennyiünknek közös sorsunk.

Aki nagyon siet, gyakorta elkésik.

Igy jártál te is. Nagyon sietve választál férjre és ezért elkéstél a boldogságot nyújtani tudó igazitól. És kerested a Megváltót és — kicsapongó férjed mellett — latrok közé feszíték föl legszentebb érzelmeidet.

Ocsmány, ledér kezek tépték le fejedről a szüzi narancskoszorút és tettek ennek helyébe vérző sebet ejtő töviskoszorút.

A nyitott seben érezted elszállani szivedet, boldogságot.

A martyromság koporsójába dobtanak és a férjes özvegység halálát szenvedéd.

Föltámadunk! Koporsódat nem lépé be az érzéketlenség szürke moha. Szived föltámadott, keresés és megkeresés, kit elkésett: az igazit.

És most kérdezed, szabad-e neki, — ki ezért esdekel, — nyújtani föltámadott szivedet?

— Igen! Reperáld ki az űrt, melyet sietésed okozta elkésésed credményezett.

Mindannyiuknak joguk van a boldogsághoz!

Ha elvétéd egyszer az erre vezető ösvényt, hator lépéssel indulj most reperálni tévedésedet!

Elvált férjes özvegység helyett, légy boldog hitves. A te szivednek is szól a húsvéti Ige: Föltámadunk!

Ezen tanácsokat küldjük neked húsvéti tojásban. És erre... És most Ferencz! Géza! Hozzák be azt a két tojásos kosarat.

Húsvéti tojások! Vörös, kék, zöld, rózsaszín stb. színben pompázók. Valamennyiben jó kivanságaikkal telített szép ajándék, meglepetés és mindenkinek kijut belőle!

Türelem! Lassan! Baj lehet, ha fölcserélték. Akkor megeshetik, hogy katonatiszt kapja a bakfisnak szánt első hosszuruhát és a bakfis a selyem bajuszkötőt. Vegetáriánus kapja a húsvéti sonkát és csak a hústevő a spenótot. A nagymamának jut az első udvarló és az unokának az aranykeretű pápaszem.

Tehát türelem! Mindegyik tojás egy-egy Pandora szelencéje. Benne a remény arra, mire ki-ki vágyik.

Amig pedig Ferencz és Géza a húsvéti tojásokat szétosztják, ülünk az asztalhoz és fogyasszuk el Porse Vilmos barátunk ajándékát. Ez a jónevű poéta szalonnabeli társunk ugyanis megelőzött és húsvéti tojásul hatalmas sonkát és vén bort küldött a szalonnak. (Dura Máté közbeszól: Disznólábbal jött a szalonnak.) A közbeszólásért bocsánatot kér: a szedőgyerek.

S míg így gazdához jut minden egyes húsvéti tojásunk, csak egy marad üresen: lapunk kiadójának keze...

— Hát nekem nem jut? — kérdi kedvtelenül.

— Dehogyan nem! Most járt le az előfizetési negyed. Meglátja, hogy egy hét leforgása alatt nemcsak valamennyi előfizető beküldi új előfizetését, de húsvéti tojásul még új előfizetők gyűjtésével is fog kedveskedni.

És a válasz erre: Minden Demosthenesnél szebben beszél a tett!

Viszontlátásra! Pá!

Matyi.

Kérjük az előfizetés megújítását!

A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Szücs M. Debreczen. Bizony ezek naiv bakfis-kérdések. Vegyük őket sorra. I. Megróvándó-e azon fiatal leány, ki január, február hónapokban d. u. 6 órakor több leánytársával hazamenve, elfogadja a vele egy udvarban lakó fiatal ember karját? ... A felelet ez: Hogy január vagy februárban, hogy este 6 órakor történik a karonfogás, az teljesen semleges, sőt az is semleges, hogy hol lakik az ifju. A bevett társadalmi szokás szerint, kivéve a bált, majálist, társas kirándulást — serdült hajadonnak csak vőlegényével illik karöltve sétálni.

II. Ugy a leány, mint a fiatal ember keresztnevén szólítja egymást. Illik-e?

... Ha a megszólítás ezen bizalmas alakja gyermekkortól kezdve a folytonosság által mintegy szentesítve van, nincs benne illetlenség, csak bizonyos visszasság, de ha csak nem akarnak egy párrá lenni, igen helyes, ha ezen megszólítást „úr” és „kisasszony” cseréli föl. Ha közeli rokonságban állanak, akkor az is fölösleges.

III. Kérhet-e a leány a fiatal embertől fényképet, ha az nem meri följajánlani?

... Kedves kíváncsim! Erre már föltétlenül „nem”-mel felelhetek. Nem meri? Hát ha nem is akarja felajánlani! Leány soha ne kérjen arcképet fiatal embertől, csak eljegyzésük után. Akkor pedig ad „Ő” önként is. Az arcképkérés „fölvívás kerिंगőre” a legmesszebbmenő érdeklődés és vonzalom bizonyítéka. A női méltóság vessen ennek korlátot, ha kéznél van is.

IV. Kaczérság-e, ha valaki utcaablakon gyakran kinéz, nász vagy gyászmenet után?

... Miután oly gyakran nincs seholye nász-, se gyászmenet, ezeknek ablakon át nézése kaczérság számba nem vehető. Ez a kérdés, — úgy érezzük, — nem fedi a teljes igazságot.

Jó hazafi. Bánffy Dezső nem lett gróf, hanem báró maradt. Különtetésül a Lipót-rendet és a valóságos belső titkos tanácsosi ezimet kapta. — **Szücs G.** Okmányul szolgál maga a lap. — **Vikár.** A versekből kettőt közlünk. — **Gramm.** Ez a rejtvény lekészt. — **Vidor.** Vidoran érkezett! — **B. Fernet Teréz.** Elkészt. Eltettük jövő évre. Akkora ezeket legalább három héttel előzőleg kell beküldeni. — **Keresztúry Jolán.** Sorra kerül.